

## Internetconsultatie Lagere regelgeving Implementatie Telecomcode

Stichting EHS heeft bezwaar gemaakt tegen de implementatie van de Telecomcode omdat er aanwijsbare en serieuze risico's zijn verbonden aan de draadloze communicatie. Een flink aantal mensen, naar schatting 1-3% van de bevolking, is reeds gehandicapt door een overvloed aan EMV. Velen daarvan zijn zodanig gehandicapt dat ze ziek thuis zitten. Eén van de primaire taken van de Rijksoverheid is om te waken over de volksgezondheid. Negeren van de vele signalen dat er gezondheidseffecten verbonden zijn aan de draadloze communicatie, die reeds optreden ver onder de huidige blootstellingslimieten, is onacceptabel.

De laatste tijd komen steeds weer rapporten uit waaruit blijkt dat onze Overheid op een grove wijze steken laat vallen en de bevolking in de kou zet door geen gehoor te geven aan noodkreten uit de bevolking. Bij vele internetconsultaties heeft de Stichting EHS en vele anderen die zich bewust zijn van de gezondheidseffecten van draadloze communicatie, de overheid opgeroepen tot minimalisering van de blootstelling van de bevolking aan EMV en voorlichting van de bevolking over de potentiële gezondheidsrisico's. Niet alleen burgers, maar ook wetenschappers roepen bij herhaling op om de gezondheidseffecten van draadloze communicatie serieus te nemen, zoals in het [5G appeal](#) en het [Consensus Statement](#) en reeds in 2012 het [bioinitiative rapport](#). Zelfs [het advies van de Gezondheidsraad](#) om voorzichtigheid te betrachten, wordt door het Ministerie van Economische Zaken in de wind geslagen. Het is de hoogste tijd dat er wordt teruggekeerd van dit heilloze beleid om de stralingsbelasting van de bevolking tot ongekende hoogte te laten toenemen.

Op 20 Oktober 2021 heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) opinie TEN/746 (The societal and ecological impact of the 5G ecosystems) vrijwel unaniem aangenomen. Daarin wordt opgeroepen de impact van 5G/6G en mobiele communicatie in het algemeen op mens en natuur te gaan onderzoeken. Er wordt opgeroepen tot het instellen van een onafhankelijk lichaam om richtlijnen op te stellen ter bescherming van de bevolking voor blootstelling aan EMV. Hieruit kan worden geconcludeerd, dat het EESC van mening is dat de werkzaamheden die de ICNIRP heeft uitgevoerd niet adequaat zijn en een hertoetsing behoeven. Het is logisch dat de EESC deze aanbeveling doet nadat een EP-rapport is verschenen waarin wordt vastgesteld dat de ICNIRP leden banden hebben met de industrie, zodat er geen sprake is van onafhankelijkheid. Ook is eenvoudig te zien dat de recente update van de blootstellingslimieten aan EMV door de ICNIRP geen toetsbare wetenschappelijke basis hebben. Er wordt immers wel wetenschappelijke taal gebruikt ter onderbouwing van de nieuwe limieten, maar het is volstrekt onduidelijk welke wetenschappelijke onderzoeken daaraan ten grondslag liggen en hoe deze zijn benut. Ook wordt niet ingegaan op de ingediende commentaren van wetenschappers en anderen. Deze commentaren zijn op de website van ICNIRP geplaatst, maar er is geen enkele respons van ICNIRP op de kritiek in deze commentaren. We moeten het doen met de bewering dat de commentaren zijn verwerkt in de nieuwe blootstellingslimieten. De Nederlandse overheid baseert de blootstellingslimieten voor Nederland op de ICNIRP-adviezen, die niet toetsbaar zijn.

De EESC roept op om de impact van 5G te monitoren, nu er geen wetenschappelijke kennis is over de impact van 5G. De Gezondheidsraad stelt vast dat er zodanig weinig onderzoek is gedaan naar de effecten van 5G, dat er inderdaad geen enkele wetenschappelijke conclusie te trekken valt. De wetenschappelijke onderzoeken tonen verschillende gezondheidseffecten aan van de bestaande draadloze communicatietechnieken. De Gezondheidsraad stelt vast dat er een reeks gezondheidseffecten mogelijk of waarschijnlijk zijn. Daarom adviseren zowel ude EESC als de Gezondheidsraad het voorzorgbeginsel toe te passen en de blootstelling te minimaliseren volgens het ALARA-principe.

De EESC roept de politiek ook op om oog te hebben voor de effecten van de sterke digitalisering, automatisering en connectiviteit voor de mensenrechten en er oog voor te hebben dat deze basiswaarden gerespecteerd dienen te worden.

De EESC vraagt specifieke aandacht voor kwetsbare groepen: Kinderen, zwangere vrouwen, chronisch zieken, ouderen en elektrogevoelige mensen. Dit vergt uitgebreide aanpassingen van het staande beleid. Stichting EHS roept daarom het Ministerie op, om actief te bevorderen dat op scholen, ziekenhuizen en dergelijke, draadloze communicatie tot de uitzondering gaat behoren en bedrade communicatie het uitgangspunt.

Bovenstaande oproepen wordt niet terloops gedaan door de EESC, maar zeer wel overwogen na een uitvoerig toetsingsproces, zoals we ook mogen verwachten van een hoog adviescomité in de Europese Unie.

Hierboven werd reeds gewezen op het laatste advies van de Gezondheidsraad. Dit advies is gericht op onomstotelijk bewijs dat EMV gezondheidsschade voor de mens kan opleveren door andere effecten dan opwarming. Daarbij wordt aan de dieronderzoeken weinig gewicht toegekend. De voorzitter van de commissie EMV van de Gezondheidsraad heeft in krantenberichten bezwaar geuit tegen deze benadering. Wanneer de Gezondheidsraad bij EMV dezelfde werkwijze zou toepassen als gedaan wordt bij chemische stoffen en farmaceutische producten, zou niet de gok worden genomen dat gezondheidsschade die uit dieronderzoek blijkt, voor mensen geen gezondheidsrisico zou opleveren. Er ligt dan ook een stevig wetenschappelijk fundament onder de oproepen van vele wetenschappers om voorzichtigheid te betrachten en velen achten de schadelijkheid van EMV onder de blootstellingslimiet voor de gezondheid zelfs bewezen.

De telecombedrijven hebben bij herhaling de stelling verdedigd dat 5G een vermindering van het energieverbruik zou gaan betekenen. Recente [studies](#) tonen echter aan dat de zendtechniek weliswaar energiezuiniger zijn, maar de redelijkerwijs te verwachten toename van toepassingen per saldo leidt tot een aanzienlijke toename van energieverbruik. De overheid zou geen genoegen moeten nemen met redeneringen dat ICT-toepassingen in andere sectoren leidt tot verminderd energiegebruik, zodat het energiegebruik van de ICT-sector zelf omhoog mag. Gelet op de klimaatproblematiek is het niet acceptabel dat deze bedrijven geen energieimpact assessment behoeven te maken en ook geen effectieve maatregelen behoeven te nemen om deze te verwachten dramatische energieverbruikstoename te keren.

Bovenstaande geldt ook ten aanzien van het grondstoffen gebruik. De uitrol en benutting van 5G zal leiden tot vervanging van bestaande en ontwikkelen van nieuwe elektronische apparaten. Dit is een nieuwe impuls op het ontstaan van elektronisch afval en vergroting van de behoefte aan (zeldzame) metalen, die slechts op een beperkt aantal plaatsen in de wereld gedolven kunnen worden. De impact hiervan wordt geheel genegeerd, terwijl we met de bestaande kennis in deze ervan uit moeten gaan dat hier tal van negatieve effecten op de ecologie en de sociale verhouding in de desbetreffende mijnstreken. De circulaire economie bestaat vooralsnog op papier, maar moet in de praktijk nog vorm krijgen. Gelet op de traagheid en weerbarstigheid van de afvalproblematiek, zal een betere verbinding gemaakt moeten worden tussen de invoering van technische vernieuwing en de gang van zaken bij het eind van de levenscyclus van apparaten. De samenleving schiet hier ernstig tekort en we mogen van de overheid een betere en effectieve regie verwachten.

Rob van der Boom

Voorzitter Stichting EHS